

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-1



BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53

Volume 53

Číslo 1

Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2012

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

horizontálním výčnělkem), dále soubor obsahuje 4 fragmenty ze spodních částí nádob, 1 ks dna, 2 ks z podhrdlí a 2 okraje. Rovněž se našla drobná hráněná sekerka (45 x 28 x 10 mm), jež má poškozené ostří a byla vyrobena ze spilitového tufitu nejspíše středočeské provenience. Zajímavým nálezem je ze 3/4 zachovaný spodní kámen zrotěrky, jež byl vyroben z granulitu zřejmě místního původu. Kromě výše uvedených artefaktů byly nalezeny četné kusy mazanice, některé s otisky dřevěných konstrukcí.

Výšinné sídliště „U jezera“ je zřejmě monokulturální a doplňuje síť dosud známých jevišovických sídlišť umístěných nad tokem řeky Jihlavy, zároveň je první spolehlivě potvrzenou jevišovickou lokalitou na katastru Mohelna (srov. např. Pavelek 2010).

Jitka Vokáčová, Petr Knotek, Václava Šoukal

Literatura

Červinka, I. L. 1902: *Morava za pravěku. Vlastivěda moravská, I. Země a lid.* Brno.

Košťuřík, P. a kol. 1986: *Pravěk Třebíčska.* Brno.

Pavelek, V. 2010: *Výšinné eneolitické lokality v povodí řek Jihlavy, Oslavy a Rokytne.* Rkp. diplomové práce. Uloženo: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.

Skutil, J. 1947: Z nejdávnější minulosti Náměšťska nad Oslavou. *Ročenka Musejního spolku v Ivančicích*, 13–54.

Resumé

Mohelno (Třebíč District). „U jezera“. Jevišovice Culture. Hillfort. A surface survey and a test pit.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. HORÁKOV, OKR. BRNO- -VENKOV)

„V Hlavách“. KNP. Sídlíště. Záchranný výzkum.

V roce 2011 zachytila rýha dálkového optického kabelu šlapanické firmy VIVO CONNECTION, spol. s r.o., také archeologické objekty na jižním okraji katastru obce Horákov. V trati „V Hlavách“ (přibližně v okolí bodu GPS : 49°12'9.288" N; 16°44'25.767" E) rýha prošla osamocenou zásobní jámou z období staršího eneolitu. Z výplně objektu byla vyzvednuta torza dvou pohárů a amfory baalberského stupně KNP. Za zmínku stojí uvést zlomek kamenného sekeromlatu, kolekci štípané kamenné industrie zastoupené rohovci typu Stránská skála, dále fragment keramické naběračky a válcovitého předmětu, který se značně podobá hutnické dyzně.

Petr Kos

Resumé

Mokrý-Horákov (Kataster Horákov, Bez. Brno-venkov). „V Hlavách“. Trichterbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

MOSTKOVICE (OKR. PROSTĚJOV)

„U Vrbiček“ (Údolní nádrž Plumlov). Eneolit. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Výzkumem pozůstatků pravěkého osídlení v poloze „U Vrbiček“ (dnes na dně plumlovské údolní nádrže) na katastru obce Mostkovice, byly získány vůbec první doklady o pravěkém osídlení místa. To bylo na základě našich poznatků využíváno k budování lidských sídel od počátku pátého tisíciletí př. n. l. s přestávkami až do počátku prvního tisíciletí před n. l. K nejstarším patří objekt kultury s lineární keramikou, který lze na základě aplikované výzdoby spojit s fází LnK IIc, tedy s dobou, kdy se na místní keramice uplatňuje železovský výzdobný styl. Pozoruhodná je kontinuita osídlení v průběhu lengyelského období, kterou je možné doložit materiálem od fáze MMK II až po závěr epilengyelu, tedy od mladého neolitu až po časný eneolit. Bohatá kolekce keramiky z objektu 526 přinesla vedle málo frekventovaných tvarů i zlomky dosud neznámých forem. Jde zejména o mísu na dvou destičkovitých nožkách, (období mísy ze Střelice; Podborský a kol. 1993, obr. 81: 11) a ploché obdélníkové dno vaničky (?) se žlábkovanou výzdobou na vnitřní straně.

Miroslav Šmíd

Literatura

Podborský, V. a kol. 1993: *Pravěké dějiny Moravy. Vlastivěda Moravská. Země a lid. Nová řada, svazek 3.* Brno.

Resumé

Mostkovice (Bez. Prostějov). „U Vrbiček“ (Staubecken Plumlov). Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUČ (K. Ú. NEMILANY, OKR. OLOMOUČ)

Kožušanská ulice. MMK, KNP (?), KZP. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Od března do dubna 2011 proběhla 2. etapa výzkumu na rekonstrukci ulice Kožušanská v Olomouci – Nemilanech v délce 140 m. Na sídlišti bylo prozkoumáno v 29 sondách a čtvercích 61 objektů zahloubených v různých úrovních do kulturní vrstvy (mocné 0,4–2 m) s různě datovanými nálezy; viz kapitola Neolit, Doba bronzová, Doba železná, Středověk a novověk. Lokalita leží na východním svahu terasy nad údolní nivou řeky Moravy. Lokalitu s nadmořskou výškou 211–212 m lze identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-24, v souřadnicích Z s. č.: J s. č.: 360 mm : 208 mm, 362 mm : 192 mm.

Na rozsáhlém sídlišti datovaném do mladšího stupně MMK bylo zkoumáno 14 objektů a části kulturní vrstvy. Z četných náletů keramiky vynikají bíle malované střepy či drobné zlomky plastik. Četné jsou i nálezy štípané, broušené i kostěné industrie, mohutně působí parohový kopáč. Mezi zvířecími kostmi byly rozpoznány i zlomky lidských kostí a celá dětská lebka, jejíž absolutní datování je ovšem mladší: 3710BC (92,9%) 3630BC (snad ji tak můžeme přiřadit prozatím neidentifikované KNP). V kul-

turní vrstvě bylo zaznamenáno i několik kolmek zdobených zlomků pohárů kultury zvoncovitých pohárů.

Marek Kalábek

Resumé

Olomouc (Kataster Nemilany, Bez. Olomouc). Kožušanská Straže. MBK, TBK (?) und Glockenbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

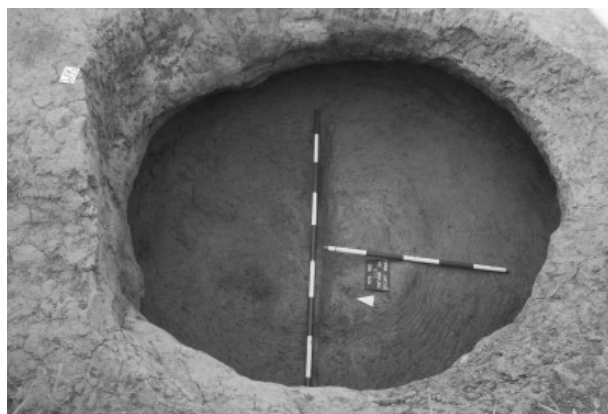
OPAVA (K. Ú. JAKTAŘ, OKR. OPAVA)

Intravilán. MMK (HLS). Sídliště. Záchranný výzkum.

Podnětem pro zahájení záchranného archeologického výzkumu na parcele 2734/6 v Opavě - Jaktarži (č. akce NPÚ 1/11) bylo narušení několika sídlištních jam při hloubení základových pasů pro novostavbu rodinného domu v dubnu 2011. Další objekty byly zkoumány v ploše po skrývce polní cesty k pozemku v souvislosti se zasiťováním (p. č. 2665, 2666, 2667, 2668, 2670, č. akce NPÚ 88/11) a výstavbou dalšího, částečně do svahu zapuštěného rodinného domu na sousední parcele 2734/7. Nově objevené polykulturní sídliště se nachází na mírném jižním svahu nad říčkou Jaktarkou, jejíž koryto lemuje komunikace Jaktarž - Zlatníky. Lze ji identifikovat v mapě MZ 1:10000, list 25-32-13, v souřadnicích 465:27 mm od Z a J sekční čáry v nadmořské výšce cca 273 m n.m. Geologické podloží tvoří sprašová návěj, kterou převrstvuje ornice mocná 0,4 až 0,6 m. Jižní část svahu je narušena do terénu zaříznutou úvozovou cestou.

Celkově bylo prozkoumáno více než 35 zahloubených objektů. Keramický materiál se podařilo vyzvednout z výplní zhruba poloviny z nich, přičemž v několika rozměrných hruškovitých zásobních jamách se vyskytly pouze malé atypické, použitým materiálem eneolitické zlomky. Čtyři sídlištní objekty (dvě zásobní jámy a dva menší hliníky) můžeme na základě nalezené keramiky (fragменты mis na nože a hrncovitých nádob s typickou plastickou výzdobou) přiřadit kultuře s moravskou malovanou keramikou, resp. její mladší fázi (srovnej Janák 1991, 97-109). Sedm objektů zásobní funkce a tři hliníky datujeme do období kultury lužických popelnicových (viz kap. Doba bronzová). Jeden ze zahloubených útvarů zhruba kosočtverečného půdorysu se zaoblenými rohy a vypálenými stěnami je možno interpretovat jako topeňišť, jehož nejbližší analogie shledáváme v przeworské kultuře (Žychliński 2008, 345-388). Datace vyzvednuté keramiky je však z důvodu vysokého stupně deformace žarem obtížná. Řada deseti nedatovatelných sloupových jam byla bohužel nalezená při vnějším východním okraji skryté plochy, a tak nedovoluje zrekonstruovat případné rozměry a charakter nadzemní stavby. Prozatím nelze stanovit ani rozsah a hranice sídliště.

Pavla Skalická



Obr. 8. Opava-Jaktarž. Zásobní jáma.

Abb. 8. Opava-Jaktarž. Vorratsgrube.

Literatura

Janák, V. 1991: Severovýchodní vlivy v Horním Slezsku v časném a starém eneolitu. *Časopis Slezského muzea* B/40, 97–109.

Žychliński, D. 2008: Giecz i Cieśle – osady ludności kultury przeworskiej z okresu wędrówek ludów w Wielkopolsce. In: E. Droberjar, B. Komoróczy, D. Vachútová (eds.): *Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů (Archeologie Barbarů 2007)*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 37. Brno, 345–388.

Resumé

Opava (Kataster Jaktarž, Bez. Opava). Bauter Teil der Gemeinde. Lengyelkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OTICE (K. Ú. RYBNÍČKY, OKR. OPAVA)

„Na pánském“ (parcela č. 786/8). HLS. Sídliště. Záchranný archeologický výzkum.

Lokalita je situována na východním okraji obce v trati „Na pánském“ v blízkosti kóty 262 m n. m. Nachází se na levobřeží řeky Moravice cca 1000 m od jejího toku a na pravobřeží Hvozdnice cca 900 m od jejího toku v téměř rovinném terénu.

Lokalita je známá od roku 2008, kdy na sousedních parcelách č. 760/3, 760/4 a 808 bylo v rámci záchranného výzkumu stavenišť průmyslového areálu identifikováno celkem 22 zahloubených objektů lengyelké kultury (Malík 2009, 273). Druhá rozsáhlejší archeologická akce zde proběhla na konci roku 2009 a v jarních měsících roku 2010 v souvislosti s výstavbou skladovací haly a příjezdové komunikace. Při ní bylo zkoumáno cca 50 zahloubených objektů, 178 kúlových jamek a cca 7 pravidelných úzkých lineárních objektů, z nichž některé tvořily půdorysy dvou sloupových chat.

V září roku 2011 proběhl na katastru obce Otice – Rybníčky další záchranný archeologický výzkum vyvo-